

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Utolsót dördült ma az ágyú, amely 60 évig jelezte Budán a delet*

Forrás: *Magyarország*

Bp

(Hely)

1937 I 1

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

529

Hely

Idő

"1937"

Személy

Helyszám

Utolsót dördült ma az ágyú, amely 60 évig jelezte Budán a delet

A búcsúdördülés zártkörben ment végbe. A fizikai szertár jobbsarkában állt a szemüveges kémiantár a kisfiával, egy barátjával, a balsarokban a fizikatanár fia várakozott és rajtuk kívül csak két főszereplő tartózkodott a helyiségben: Horváth Elemér, a Toldi Ferenc uccai reálgimnázium fizikatanára és az iskola altisztje.

A teremben áhítatos csend volt, senki nem beszélt egy szót sem. Tizenkét óra előtt tíz perccel indult meg az altiszt az egyik sarok felé, előhúzta onnan a vasalódeszkaszzerű alkotmányt, aminek a végében ott van az ágyú. A kis 30 cm-es acélágyú, amely 60 éven keresztül jelezte Budapestén a delet és amelyet ma, december 31-én sütöttek el utoljára a Toldi Ferenc uccai reálgimnázium másodikemeleti fizikai szertárának erkélyéről.

Az altiszt kinyitja az erkélyajtót és kiteszi a deszkát. Az ágyú már meg van töltve, csak el kell sütni. Az altiszt hosszú pálcikát vesz elő, mintha puskát tartana, úgy irányítja az ágyú felé ezt a pálcikát balkezelével, míg jobbkezelében fakalapácsot tart. A gyújtószinór, amely

lyel eddig sutotték el az ágyút, néhány hét előtt végelegyengülésben kimult.

Miután tudták, hogy az ágyú halálra van ítélve és nem éri meg az 1937-es esztendő, fölöslegesnek találták a gyújtószinór rendbehozását. Rángatás helyett néhány hét óta tehát úgy sütik el az ágyút, hogy a pálcikát odahelyezik a gyutaeshoz és a kellő pillanatban kalapáccsal rávernek a pálcikára.

Bumm!

1936 december 31-én, a közép európai időszámítás szerint 11 óra 59 perckor és 30 másodperckor a következő a helyzet: Horváth tanár úr ebben a történelmi pillanatban, amelyet az utókor számára meg kellene örökíteni, hiszen ezzel az ágyúval vész ki az utolsó maradványa a multnak — odaáll a csillagászati órához és számolni kezd. 31, 32, 33... 49, 50, 51, 52...

Bumm! — Megtörtént. Az ágyú elsült. Utoljára. Horváth tanár úr előveszi a zsebkendőjét, megtöröli a homlokát, az altiszt kimegy az erkélyre, leveszi a pálcikáról a deszkát és beállítja az ágyút

a sarokba, a szekrény mögé. Ez csak ideiglenes megoldás, mert most, hogy az ágyúra nem lesz többé szükség, ez a kis acél alkotmány is bevonul az iskola múzeumába, amellé az óriási puská mellé, amellyel hatvan év előtt jelezték Budapesten a hiteles delet.

Egy perccel múltott 12 óra, amikor kipurultan lép be az ajtón az iskola igazgatója.

— Rettenetes... Elkéstem... Halaszthatatlan dolgom volt a városban...

60 év alatt két csütörtök

Az igazgató kétségbe van esve, hogy elmulasztotta az utolsó ágyúlovást. Odsiet hozzá a sarokba és meghatotta nézi:

— Szegény...

Apró intimitások derülnek most ki az ágyúról és általában a tizenkétórát jelző ágyúszőről. Megtudom, hogy az ágyú derék jószág volt, szorgalmas. Horváth tanár úr húsz év óta vigyáz rá naponta, hogy pontosan jelezze az időt és a húsz év alatt mindössze kétszer fordult elő, hogy csütörtököt mondott.

— De akkor se az ő hibája volt... Rossz volt a gyújtószinórja szegénynek... — Horváth tanár úr úgy beszél róla, mint egy gyerekről, egy szegény kiöregedett gyerekről.

— Pedig úgy vigyáztunk rá, nem tettünk belé annyi puskaport, amennyit elbírt volna, a szomszédokra való tekintettel egész halkán sütöttük el. Nyáron, ami-

kor szabadságra mentem, akárhol voltam is, minden délben 12 órakor eszembe jutott a kis ágyú. Vajjon gondosan sütöttek-e el?...

Pontos volt az ágyú

A déli ágyúszó, amely a rádióban bevezetett rendszeres időjelző szolgálat előtt az egyetlen hiteles magyar időjelző volt, annyira hiteles, hogy még a vasutak is hozzá igazodtak — igen bonyolult módon végezte a pontos időjelzést. Nemcsak három csillagászati órával ellenőrizték a pontosságát, hanem az egyik ablakba rögzített passzázmérővel is, amely azt mutatta meg, hogy mikor halad át Budapesten a nap a délvonalon. Az ágyút tehát

sohasem akkor sütötték el, amikor az órákon pontosan 12 óra volt, hanem amikor a passzázmérő és a csillagászati évkönyvből kimutatható különbségek segítségével kiszámították, hogy mikor jutott el a nap a délvonalhoz.

Ma a Toldi Ferenc reálgimnázium csillagászati óráján 11 óra 59 perc és 52 mp volt, amikor a nap áthaladt a délvonalon. Ekkor sütötték el az ágyút is.

Hogy a budaiaknak hiányzik-e az ágyúszó, ami után minden délben az órájukat igazították — most még nem látszik. Senki nem jár a környéken most, tíz perccel az utolsó ágyúszó után, az altiszt már régen sepreget valahol az épületben, a tanár úr szomorú arccal dolgozatokat ment javítani és az egyetlen dolog, ami az ágyúra, hatvan éves szorgalmas, rendíthetetlen tevékenykedésére emlékeztet, az a vályúszerű mélyedés, amelyet az erkély kikezdetlennek látszó peremén a vasalódeszka a hatvan év alatt ásott magának.

Ágyúdeszka cavat lapidem.